

Accountantsverslag 2024

Gemeente Albrandswaard, 1 juli 2025

Aan de leden van de gemeenteraad
van de gemeente Albrandswaard
Postbus 1000
3160 GA RHOON

Onderwerp
Accountantsverslag 2024

Datum
1 juli 2025

Ons kenmerk
25068FCODE/IP

Behandeld door
drs. R.M.J. van Vugt RA
088 288 1108
RvanVugt@deloitte.nl

B.O. Bikker MSc
088 288 4521
BBikker@deloitte.nl

Deloitte Accountants B.V.
Wilhelminakade 1
3072 AP Rotterdam
Postbus 2031
3000 CA Rotterdam
Nederland

Tel: 088 288 2888
www.deloitte.nl

Geachte leden van de raad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag aan met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2024 van de gemeente Albrandswaard. Deze rapportage beschrijft op hoofdlijnen onze controleaanpak en de belangrijkste aangelegenheden die wij tijdens onze controle in overweging hebben genomen. Wij zijn van mening dat de reikwijdte van onze werkzaamheden en de resultaten daarvan een deugdelijke basis vormen voor ons oordeel over de jaarrekening 2024 van de gemeente Albrandswaard.

De jaarrekening 2024 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Albrandswaard. Bij deze jaarrekening zijn wij voornemens een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld te verstrekken.

Onze controle is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging gedateerd d.d. 5 november 2024 en met ons auditplan, dat op 14 oktober 2024 is besproken in uw auditcommissie.

Wij hebben het concept van dit accountantsverslag ambtelijk afgestemd met de afdeling Control en met de betrokken medewerkers van de afdeling Financiën d.d. 25 juni 2025.

Hoogachtend,

Deloitte Accountants B.V.

drs. R.M.J. van Vugt RA

Inhoudsopgave

	<u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	4
	• <u>Kernpunten van de jaarrekeningcontrole</u>	5
	<u>Bestuurlijke samenvatting</u>	6
	• <u>Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen</u>	7
	<u>Bevindingen jaarrekening</u>	11
	• <u>De financiële positie van uw gemeente</u>	12
	• <u>Belangrijkste bevindingen uit onze controle</u>	17
	<u>Interne beheersing</u>	22
	• <u>Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing</u>	23
	<u>Bijlagen</u>	24
	• <u>Bijlage A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen</u>	25
	• <u>Bijlage A2 - Onzekerheden in de controle</u>	26
	• <u>Bijlage A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen</u>	27
	• <u>Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024</u>	28
	• <u>Bijlage C - Onafhankelijkheidsbevestiging</u>	30

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

Kernpunten van de jaarrekeningcontrole

In dit hoofdstuk zijn de kernpunten van de jaarrekeningcontrole overzichtelijk weergegeven. Deze kernpunten lichten wij in het vervolg van dit accountantsverslag nader toe.

Categorie	Onderwerp	Observatie en/of aanbeveling
Algemeen	- Controleverklaring - Rechtmatigheid - Fraude	- Wij hebben een goedkeurende controleverklaring verstrekt bij de jaarstukken 2024. - Het college heeft in zijn rechtmatigheidsverantwoording wel rechtmatigheidsfouten gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens. - De gemeente heeft een actuele frauderisicoanalyse opgesteld, welke medio 2023 door het college is vastgesteld en door de gemeenteraad ter kennisname is aangenomen.
Financiën	- Financiële positie - Realiteitsgehalte begroting	- De reservepositie ultimo 2024 is met € 0,5 miljoen gedaald ten opzichte van 2023. Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en realisatie, en kent een voordelig rekeningresultaat 2024 ad € 0,6 miljoen. - Ten opzichte van de actuele begroting 2024 zijn er meer baten en lasten (exclusief mutaties reserves) op totaalniveau gerealiseerd, respectievelijk € 2,9 miljoen hogere baten dan begroot en € 1,6 miljoen hogere lasten dan begroot (na wijziging).
Sociaal domein	- GR Jeugdhulp Rijnmond - Productieverantwoordingen WMO en Jeugd	- De cijfers vanuit de definitieve jaarrekening van de GR Jeugdhulp Rijnmond zijn niet meer verwerkt in de jaarrekening van de gemeente. Hierdoor nemen wij een fout mee ter hoogte van € 230.000. Wij hebben middels de afstemming met de accountant van de GR Jeugdhulp Rijnmond vast kunnen stellen dat er sprake is van een onzekerheid als gevolg van het ontbreken van toewijzingen in de administratie, waarvoor wel een productie is geleverd. Deze onzekerheid bedraagt € 0,04 miljoen. - Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de zorgkosten waarvoor géén productieverantwoording met controleverklaring is aangeleverd aanmerken als onzeker. Voor WMO is dit € 0,32 miljoen en voor Jeugd is € 0,20 miljoen aangemerkt als onzeker. Dit is hoger dan voorgaand jaar.
Grondexploitatie	- Schattingen - Voorziening - Winstname	- De grondexploitaties zijn getrouw weergegeven blijkens onze controlewerkzaamheden. - De gemeente Albrandswaard heeft haar voorziening geactualiseerd en in overeenstemming gebracht met de verwachte negatieve resultaten per grondexploitatie. - Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 geen winst genomen op de grondexploitaties.
IT-omgeving	- General IT Controls - Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving	- Op basis van de bevindingen concluderen wij dat de kwaliteit van de GITCs op dit moment nog onvoldoende is om in het kader van de (financiële) audit een systeemgerichte controleaanpak te ondersteunen. Ondanks de bevindingen die wij hebben geconstateerd zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak. - Wij hebben geen significante tekortkomingen gesignaleerd in de automatiseringsomgeving.

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijk relevante bevindingen
en aanbevelingen jaarrekeningcontrole

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Getrouwheid

- Wij zijn voornemens een goedkeurende controleverklaring te verstrekken voor het getrouwe beeld van de jaarrekening, inclusief de daarin opgenomen rechtmatigheidsverantwoording van het college.
- De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt respectievelijk € 821.000 en € 2.463.000.
- Wij hebben tijdens onze controle van de WNT geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd die de materialiteitsgrens conform het controleprotocol WNT te boven gaan.

Rechtmatigheid

- Het college van B&W heeft in zijn rechtmatigheidsverantwoording wel fouten gerapporteerd groter dan de verantwoordingsgrens. Het totaal van onrechtmatigheden bedraagt € 4,5 miljoen. Het betreffen hier overschrijdingen van de begrote lasten. Uw college merkt € 4,0 miljoen van de onrechtmatigheden als acceptabel aan.
- In de paragraaf bedrijfsvoering zijn de bevindingen groter dan de rapporteringstolerantie toegelicht door het college.
- De gehanteerde verantwoordings- en rapportagegrens bedragen respectievelijk € 821.147 en € 50.000.
- Wij hebben de conclusies van het college in ons getrouwheidsoordeel betrokken waaruit geen materiële tekortkomingen zijn gebleken.
- Wij hebben geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd ten aanzien van de SiSa-bijlage die als bijlage bij de jaarstukken is opgenomen. In [Bijlage B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024](#) is de voorgeschreven tabel met fouten en onzekerheden opgenomen.

Welke verbeteringen zien wij?

Wij zien dat uw gemeente de volgende verbeteringen heeft gerealiseerd:

- Verdere verbetering van onze samenwerking, waarbij wij in staat zijn om samen tijdig (potentiële) knelpunten te signaleren en hierop te anticiperen. De onderlinge communicatie is open en transparant over zowel onderwerpen die kwalitatief op orde zijn als de onderwerpen met aandachtspunten waarop wij de juiste focus te leggen.
- De voorspellende waarde van de begroting en het capaciteitsvraagstuk is bij het college goed onder de aandacht. Het college neemt hiertoe initiatieven die de komende jaren effect moeten sorteren in het realistisch begroten met aandacht voor de uitvoeringskracht van uw organisatie.
- De gemeente Albrandswaard besteedt op een goede manier aandacht aan de thema's fraude en integriteit, en treedt daarover tijdig met ons in contact.

Welke aandachtspunten zien wij?

Daarnaast onderkennen wij de volgende belangrijke aandachtspunten:

- Specifieke uitkeringen (SiSa): Wij constateren dat het controle- en verantwoordingsproces omtrent de SiSa-bijlage dit jaar beter is verlopen ten opzichte van voorgaand jaar, maar er blijft nog ruimte voor verbetering. Wij hebben geconstateerd dat de aanlevering van de onderbouwende documentatie op een gestructureerde manier plaatsvindt. Wel zien wij dat er nog verbetering in het proces kan plaatsvinden op het gebied van interne inhoudelijke toetsing. Nu ontbreekt er een duidelijke inhoudelijke beoordeling van de regelingen. Wij benadrukken dan ook het belang dat gedurende het jaar al gestart wordt met de verantwoordingsdossiers conform de gestandaardiseerde (centrale) werkinstructie en er tijdige afstemming is tussen uw organisatie en de accountant wanneer er vragen of onduidelijkheden zijn.
- Grondexploitaties: Wij constateren dat de gemeente tijdens de controle moeite heeft gehad om de uitgangspunten in de grondexploitatie te onderbouwen. Hierdoor kende de controle van de grondexploitatie de nodige inefficiënties en had deze een langere doorlooptijd. Wij adviseren om dit proces efficiënter in te richten en benadrukken het belang om de gemaakte keuzes goed te onderbouwen. Hierbij is de communicatie tussen de planeconoom en de overige onderdelen van de organisatie essentieel om te waarborgen dat de juiste informatie wordt gebruikt en de te maken afwegingen betrouwbaar kunnen worden gemaakt.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Financiële positie

- De reservepositie ultimo 2024 is gedaald ten opzichte van 2023.
- De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2024 bedraagt € 17,5 miljoen (2023: € 18,0 miljoen). Deze weerstandscapaciteit is hoger dan de door de gemeente Albrandswaard onderkende en aanwezige risico's van € 3,1 miljoen (2023: € 3,1 miljoen) en kan worden aangemerkt als sterk.
- Uw jaarrekening toont wat betreft de baten en lasten een verschil tussen de begroting en realisatie, en kent een voordelig rekeningresultaat 2024 ad € 0,6 miljoen (2023: voordelig € 3,0 miljoen). Per saldo is tussentijds € 1,1 miljoen aan de reserves onttrokken (2023: € 2,2 miljoen toegevoegd), waardoor het eigen vermogen t.o.v. 2023 met € 0,5 miljoen is gedaald.

Realiteitsgehalte begroting

Ten opzichte van de actuele gewijzigde begroting 2024 zijn er meer baten en lasten (exclusief mutaties reserves) op totaalniveau gerealiseerd, respectievelijk € 2,9 miljoen hogere baten dan begroot en € 1,6 miljoen hogere lasten dan begroot (na wijziging). Ten aanzien van de baten is de realisatie van Algemene middelen (met name de uitkering van het gemeentefonds) € 0,9 miljoen hoger dan begroot en op programma 7 Sociaal Domein zijn de baten € 1,9 miljoen hoger dan begroot. Ten aanzien van de lasten is de realisatie van de lasten op programma 2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie, 3 Buitenruimte en programma 5 Educatie lager dan begroot voor respectievelijk € 1,2 miljoen, € 0,7 miljoen en € 0,4 miljoen. Voor een nadere uiteenzetting verwijzen wij naar de Toelichting baten en lasten in de jaarrekening.

Kwaliteit verslaggeving

Tijdens de controle hebben wij het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingsvraagstukken geëvalueerd. Hierbij valt te denken aan het proces om tot schattingen te komen, zoals bij de grondexploitatie en de voorzieningen. Zoals ook op voorgaande pagina heeft het onderbouwen van de schattingen bij de grondexploitatie de nodige aandachtspunten. Wij hebben, ondanks bovenstaande (verbeter)punt, wel vastgesteld dat de jaarstukken kwalitatief gezien voldoende zijn om het gewenste inzicht aan de gebruikers te verschaffen. Wij hebben tevens vastgesteld dat de jaarrekening voldoet aan het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor provincies en gemeenten.

Frauderisicoanalyse

Via (thema)onderzoeken en interne controles besteedt uw gemeente passende aandacht aan de onderwerpen fraude en integriteit. Daarnaast actualiseert u ieder jaar uw interne frauderisicoanalyse. Wij hebben vastgesteld dat u op een adequate wijze opvolging geeft aan integriteitsmeldingen. Tijdens onze controle over 2024 zijn door ons geen fraudegevallen geconstateerd.

Op basis van uw actuele frauderisicoanalyse adviseren wij u om:

- De frauderisico's en beschreven interne-beheersmaatregelen verder te betrekken in uw verbijzonderde interne controles (VIC-plannen en VIC's) om bestaan en werking van beheersmaatregelen te kunnen toetsen.
- Aandacht te besteden aan financiële verslaggevingsrisico's, waaronder (fraude)mogelijkheden ten aanzien van resultaatsturing.
- De frauderisicoanalyse periodiek te betrekken in de communicatie tussen het college en de Auditcommissie/de gemeenteraad.

Subsidieverstrekkings

De verwerking en registratie van uitgaande subsidies kennen een verhoogd risico als gevolg van een beperkte personele bezetting. Hierdoor treedt er vertraging op in de verlening en vaststelling van de uitgaande subsidies. Het gebrek aan ervaring en werkdruk resulteert tevens in een verhoogd risico op fouten in de verwerking en registratie. Tijdens onze controle is gebleken dat het subsidieregister, waarin de uitgaande subsidies worden geregistreerd, van onvoldoende kwaliteit is en geen duidelijk inzicht geeft in de stand van zaken per subsidie. Wij adviseren u om de kwaliteit van deze registratie te verbeteren en periodiek een aansluiting te maken met de financiële administratie.

Omgevingsvergunningen

Baten inzake de omgevingsvergunningen worden genomen in het jaar dat de aanvraag is ingediend. Zodoende wordt aan het eind van het boekjaar ook een vordering opgenomen ten aanzien van de nog op te leggen leges. Deze vordering is gebaseerd op een inschatting van de omvang van de lege. In de meeste gevallen gaat het om bouwvergunningen, waarbij de bouwkosten leidend zijn. Wij constateren dat deze niet altijd goed ingeschat worden, of niet juist worden opgenomen in de administratie voor de op te nemen vordering per jaareinde. De fouten ten aanzien hiervan zijn gecorrigeerd.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Sociaal domein

- In 2024 is de controle van het Sociaal Domein wederom stroef verlopen. Dit zag vooral toe op de niet volledige aanlevering van de onderbouwingen en het aanleveren van de productieverantwoordingen en controleverklaringen. De verantwoorde bestedingen vanuit de zorgaanbieders waren op basis van de later aangeleverde verantwoordingen wel duidelijk aan te sluiten op de financiële administratie.
- Ten tijde van de afronding van de accountantscontrole van de jaarrekening 2024 van uw gemeente is er een gecontroleerde, gecertificeerde en vastgestelde jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond beschikbaar. De eindafrekening over 2024 die blijkt uit deze jaarrekening is, vanwege het laat beschikbaar komen van deze jaarrekening, niet meer verwerkt in de jaarrekening van de gemeente. Wij hebben middels de afstemming met de accountant van de GR Jeugdhulp Rijnmond tevens vast kunnen stellen dat er sprake is van een onzekerheid als gevolg van het ontbreken van toewijzingen in de administratie, waarvoor wel een productie is geleverd. Deze onzekerheid bedraagt € 0,04 miljoen.
- Binnen het zorgdomein (WMO en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag zien wij in 2024 dat er met name sprake is van een toenemende zorgzwaarte met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven. Deze ontwikkeling is ook zichtbaar voor de gemeente Albrandswaard en heeft mogelijk financiële consequenties.
- Complicerende factor bij het inschatten van de ontwikkeling van zorgkosten in de komende jaren is de verwachte ontwikkeling van de tarieven van zorgaanbieders. Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten. Dit leidt ertoe dat financiële posities van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komen te staan wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de tarieven. Daarnaast zijn er landelijk reeds jeugdzorgaanbieders die niet meer aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen waarbij aan gemeenten op basis van het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp' een (verplichte) bijdrage aan deze instellingen wordt opgelegd.
- Daarnaast is een toenemende schaarste in beschikbaarheid van zorgpersoneel zichtbaar. Dit leidt er toe dat de toenemende zorgvraag steeds vaker niet meer in balans is met het zorgaanbod. Zowel in de WMO als Jeugdzorg is deze ontwikkeling zichtbaar. In toenemende mate zal daardoor niet de zorgvraag bepalend zijn in de omvang van de zorguitgaven maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.
- Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de zorgkosten waarvoor géén productieverantwoording met controleverklaring is aangeleverd aanmerken als onzeker. Voor WMO is dit € 0,32 miljoen en voor Jeugd is € 0,20 miljoen aangemerkt als onzeker. Dit is hoger dan voorgaand jaar. De organisatie heeft voor 2025 extra controles ingericht om de prestatieleveringen te borgen. De onzekerheden hebben geen impact op de strekking van de controleverklaring.

Grondexploitatie

- Voor de grondexploitatie hebben wij het proces, de dossiervorming en de onderbouwingen beoordeeld waarop het management de geactualiseerde schattingen heeft gebaseerd. Wij hebben onder andere de realisatie en de geactualiseerde schattingen ultimo 2024 versus de schattingen in de jaarrekening 2023 geanalyseerd ('backtesting').
- Tevens hebben wij detailwerkzaamheden verricht op belangrijke schattingsonderdelen in de voor de accountantscontrole relevante grondexploitatie-begrotingen, waarbij aandacht besteed is aan de aannemelijkheid van de gedane veronderstellingen en aan de juiste toepassing van het Besluit Begroting en Verantwoording hierin. Op grond van de door ons verrichtte werkzaamheden concluderen wij dat de uitgangspunten die in de grondexploitaties, en dus in de jaarrekening 2024, zijn verwerkt, door ons zijn getoetst als aannemelijk kunnen worden aangemerkt.
- De belangrijke thema's die in 2024 gespeeld hebben wij de controle van de waardering van de grondexploitaties, zoals de macro economische ontwikkelingen en de impact hiervan op het verwachte resultaat van de grondexploitaties, hebben wij verder uitgewerkt in het onderdeel "Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)".
- Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 geen winst genomen op de grondexploitaties. Daarnaast is in 2024 voor het complex Spui de voorziening nadelig bijgesteld naar in totaal € 3,2 miljoen (2023: € 3,1 miljoen).
- Wij zijn van mening dat de waardering van de grondexploitatie op basis van de hiervoor beschreven werkzaamheden en bevindingen juist is en consistent is met voorgaand jaar.
- Bovenstaande controlestappen zijn dit jaar stroef verlopen, omdat de organisatie moeite had met het onderbouwen van de gehanteerde uitgangspunten en gemaakte afwegingen. De eerste aanleveringen waren onvolledig en informatie bleek lastig te onderbouwen. Een betere communicatie tussen planeconomie en de overige onderdelen van de organisatie, alsook het beter onderbouwen van de parameters en gemaakte afwegingen, zou het proces bevorderen.

Belangrijkste bevindingen, conclusies en aanbevelingen

Speerpunten auditcommissie

Uw auditcommissie heeft ons geen specifieke aandachtspunten meegegeven.

Interne beheersing

- Op basis van de interim-controle 2024 hebben wij bevindingen geïdentificeerd in de interne-beheersingsmaatregelen voor de financiële verslaggeving. Onze belangrijkste bevindingen zijn met u gedeeld. In het voorliggende accountantsverslag vindt u onze bevindingen naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole.
- Uit onze werkzaamheden op de General IT Controls (GITCs) zijn bevindingen naar voren gekomen met een diversiteit aan impact. Op basis van deze bevindingen concluderen wij dat de kwaliteit van de GITCs op dit moment nog onvoldoende is om in het kader van de audit een systeemgerichte controleaanpak te hanteren. Wij hebben daarom (extra) gegevensgerichte controlewerkzaamheden verricht, waaronder detailcontroles. Hierbij zijn geen afwijkingen geconstateerd.
- Wij trekken samen met uw gemeente en De BedrijfsvoeringsPartner op in het proces van het digitaliseren van de interim- en jaarrekeningcontrole. Tijdens onze controle zetten wij hiertoe diverse tools in.

IT-omgeving

- Wij hebben geen significante tekortkomingen gesignaleerd in de automatiseringsomgeving.
- Wij beperken ons dit boekjaar tot de minimaal noodzakelijke IT-werkzaamheden wat betreft de opzet en het bestaan van de interne-beheersing(smaatregelen), en dus niet op de werking, monitoring en/of eventuele continue verbetering. Net als in voorgaande jaren hanteren wij tijdens onze controle op voorhand een aanpak waarbij wij gegevensgerichte controlewerkzaamheden buiten de IT-omgeving plannen, om in te spelen op de onderkende risico's.

Overig

- Zie de bijlagen A bij dit accountantsverslag waaruit blijkt welke (niet)-gecorrigeerde bevindingen, onzekerheden en tekortkomingen in de toelichtingen wij hebben geconstateerd.
- In bijlage C is onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging te vinden.

Bevindingen jaarrekening

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

De vermogenspositie van uw gemeente is afgenomen

Het BBV, de verslaggevingsregels voor gemeenten, maakt een duidelijk onderscheid tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd. De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming.

Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten over het boekjaar 2024 bedraagt € 0,5 miljoen nadelig, waarmee het eigen vermogen met hetzelfde bedrag is afgenomen. Per saldo is tussentijds € 1,1 miljoen aan de reserves onttrokken, zodat het uiteindelijk gerealiseerde resultaat over 2024 circa € 0,6 miljoen voordelig bedraagt. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans.

In het overzicht hiernaast hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2024 circa 42% van het balanstotaal (ultimo 2023: 42% van het balanstotaal).

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar is weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemming. Deze tussentijdse resultaatbestemming bestaat uit de onttrekkingen aan en stortingen in reserves gedurende het boekjaar. Deze mutaties in reserves vinden plaats op basis van door de gemeenteraad genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de eerdere politieke besluitvorming.

Wat het voorgaande concreet betekent voor uw gemeente hebben wij in het overzicht hiernaast weergegeven.

Eigen vermogen (x € 1 miljoen)	2024	2023	2022	2021
Eigen vermogen per 1 januari	40,1	34,9	34,5	33,9
Tussentijdse resultaatbestemming	-/- 1,1	2,2	-/- 4,2	-/- 0,5
Gerealiseerd resultaat	0,6	3,0	4,6	1,1
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	-/- 0,5	5,2	0,4	0,6
Eigen vermogen per 31 december	39,6	40,1	34,9	34,5

Exploitatieresultaat (x € 1 miljoen)

Totale baten	77,6
Totale lasten	-/- 78,1
Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten	-/- 0,5
Af: stortingen in reserves	-/- 4,0
Bij: onttrekkingen aan reserves	5,1
Saldo mutaties reserves	1,1
Gerealiseerd resultaat	0,6

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het overzicht van baten en lasten over het boekjaar 2024 laat een nadelig gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten van € 0,5 miljoen zien, ten opzichte van een begroot nadelig saldo van € 1,8 miljoen (begroting na wijziging).

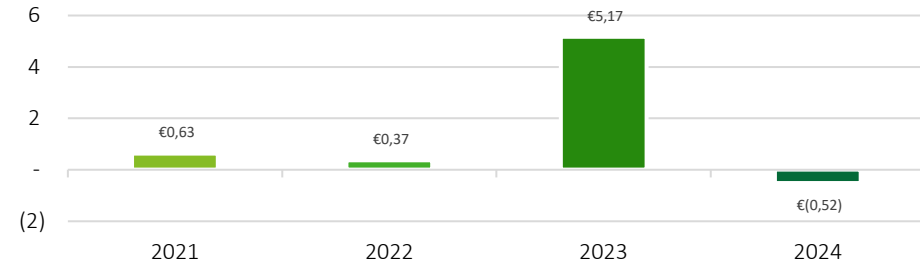
De jaarrekening 2024 sluit – na verwerking van de mutaties in reserves – met een voordelig gerealiseerd resultaat van circa € 0,6 miljoen.

Het gerealiseerde totaalsaldo baten en lasten in 2024 wordt grotendeels verklaard door de grootste voordelen op de lasten ten opzichte van de begroting na wijziging op de volgende programma's:

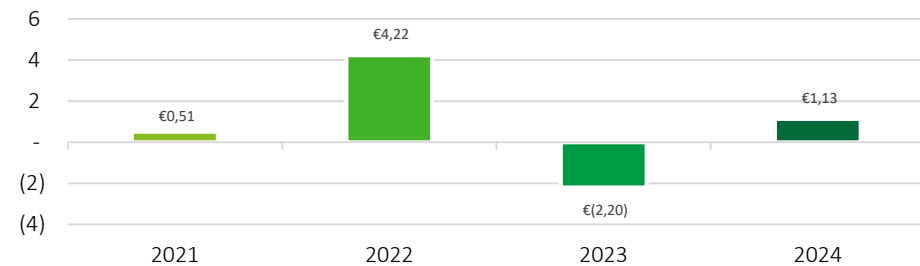
- Programma 2 Ruimtelijke Ordening, Wonen & Economie: € 1,2 miljoen.
- Programma 3 Buitenruimte: € 0,7 miljoen.
- Programma 5 Educatie: € 0,4 miljoen.

In de programmaverantwoording geeft het college per programma een verklaring voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. In de rechtmatigheidsverantwoording heeft het college een overzicht opgenomen van overschrijdingen van de lasten op programma-niveau. Daarbij heeft het college onderscheid gemaakt tussen overschrijdingen die zij aanmerkt als acceptabel en niet acceptabel. In de paragraaf bedrijfsvoering geeft het college een nadere toelichting op de niet acceptabele begrotingsafwijkingen boven de vastgestelde rapportagegrens van € 50.000.

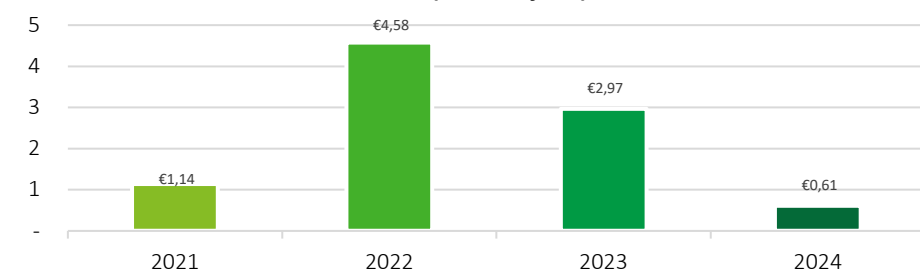
**Gerealiseerd totaalsaldo baten en lasten
(x € 1 miljoen)**

**Mutaties in reserves
(x € 1 miljoen)**

**Gerealiseerd resultaat
(x € 1 miljoen)**

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Als sprake is van een forse schuld en veel eigen vermogen (totaal van algemene en bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De gemeente Albrandswaard heeft voor 2024 een solvabiliteitsratio van 42% en kan worden aangemerkt als voldoende.

Grondexploitatiequote

De grondexploitatiequote geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten van de gemeente. In de regel geldt: hoe hoger de grondexploitatiequote, hoe groter het risico dat de gemeente loopt. Deze is voor 2024 3% en daarmee loopt de gemeente Albrandswaard een laag risico over de grondposities.

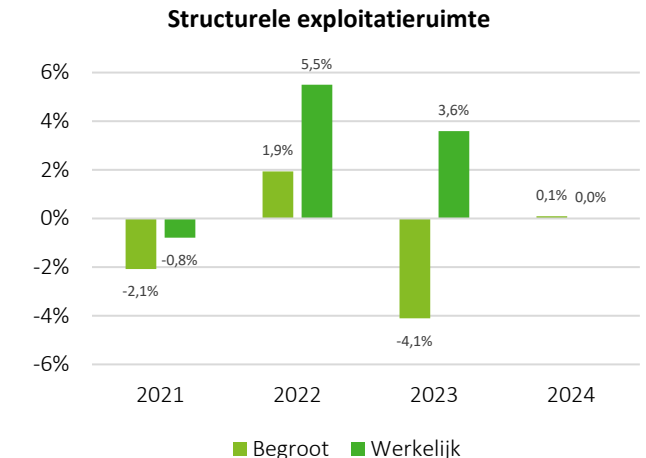
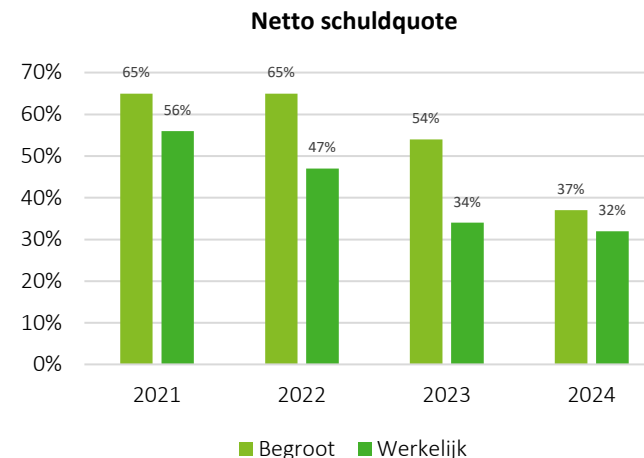
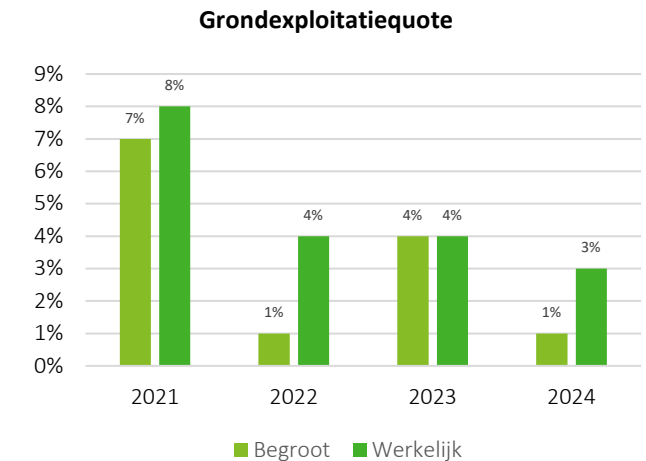
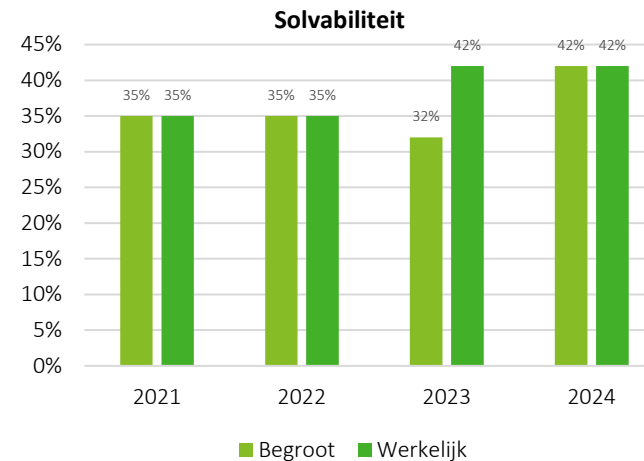
Netto schuldquote

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de 'druk' van de rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Voor 2024 bedraagt deze 32% en laat daarmee een relatief lage schuldenlast zien ten opzichte van de eigen middelen. Ten opzichte van de begroting ligt deze lager als het gevolg van het niet aantrekken van nieuwe leningen.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is ook van belang te kijken naar de structurele baten en lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van leningen) te dekken. Deze bedraagt voor 2024 0,0% en laat zien dat de structurele lasten momenteel volledig worden gedekt met structurele baten. Wel zien wij een risico dat voor komend jaar dit niet het geval zal zijn. Hierdoor zullen keuzes gemaakt moeten worden over hoe de beschikbare ruimte wordt benut.

Kengetallen voor gemeente Albrandswaard (begroot en werkelijk over de periode 2021-2024)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Voorspellende waarde van uw begroting

De jaarrekening 2024 sluit met een positief gerealiseerd resultaat van circa € 0,6 miljoen. De begroting is voor uw gemeente een belangrijk sturings-instrument. Het is een kaderstellend document waarmee de gemeenteraad financiële en beleidsmatige kaders vaststelt waarbinnen het college haar beleid en doelen kan realiseren.

De gemeenteraad heeft de focus gelegd op het realiseren van de gestelde doelen. De realiteit hiervan is echter niet altijd in balans met de beschikbare capaciteit en mogelijkheden. Hiermee is de begroting meer gebaseerd op uw politiek-bestuurlijke ambities dan op wat uw gemeente daadwerkelijk met de beschikbare middelen en capaciteit kan realiseren.

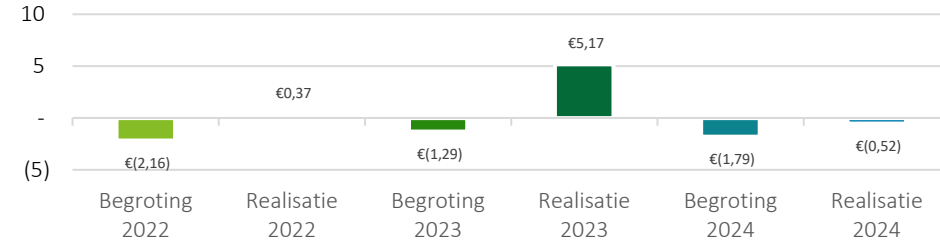
De gerealiseerde lasten zijn 2% hoger dan geraamd. De werkelijke baten zijn 4% hoger dan geraamd. Het saldo van baten en lasten is daardoor € 0,5 miljoen nadelig, terwijl een nadelig saldo van € 1,8 miljoen was geraamd.

Uw organisatie is zich bewust van deze problematiek. In dit licht adviseren wij u dit nader te onderzoeken en eventueel maatregelen te nemen om de voorspellende waarde van de begroting van zowel de investeringen als de baten en lasten en de uitvoeringskracht ervan dichterbij elkaar te brengen.

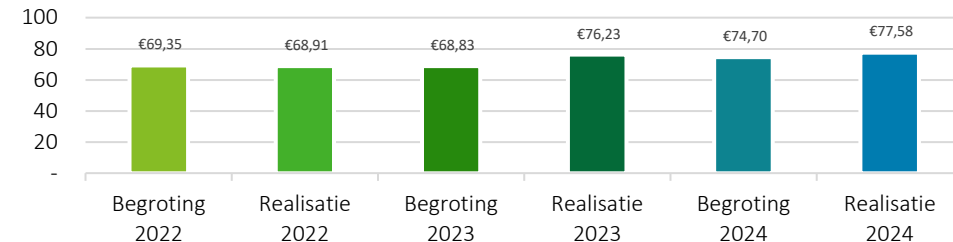
Kwaliteit en transparantie van de jaarstukken

Bij de jaarrekeningcontrole hebben wij vastgesteld dat uw jaarstukken 2024 voldoen aan de vereisten uit het BBV. Wij hebben bij onze werkzaamheden de jaarstukken integraal doorgenomen en hebben daarbij – naast de verenigbaarheid van jaarverslag en jaarrekening – vanuit het belang en begrip van de gebruikers van de jaarstukken vooral gelet op de toegankelijkheid en begrijpelijkheid van de daarin opgenomen toelichtingen en analyses.

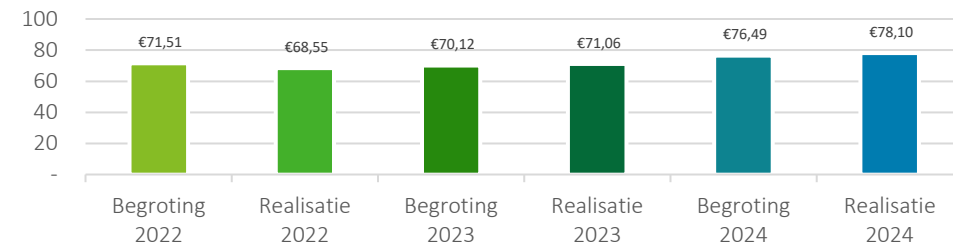
Saldo baten en lasten | Begroting vs realisatie (x € 1 miljoen)

Baten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

Lasten | Begroting vs realisatie (excl. mutaties reserves) (x € 1 miljoen)

Samenvatting ontwikkelingen in vermogen en resultaat van uw gemeente

Het weerstandsvermogen is afgenomen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de door de gemeente geschatte risico's. Beiden zijn slechts beperkt gemuteerd in 2024; de ratio weerstandsvermogen is met 0,18 afgenomen. De ratio weerstandsvermogen bedraagt voor 2024 5,68 en is daarmee ruim boven de grens voor een sterk weerstandsvermogen.

Beschikbare weerstandscapaciteit

De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 17,5 miljoen (2023: € 18,0 miljoen). De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar.

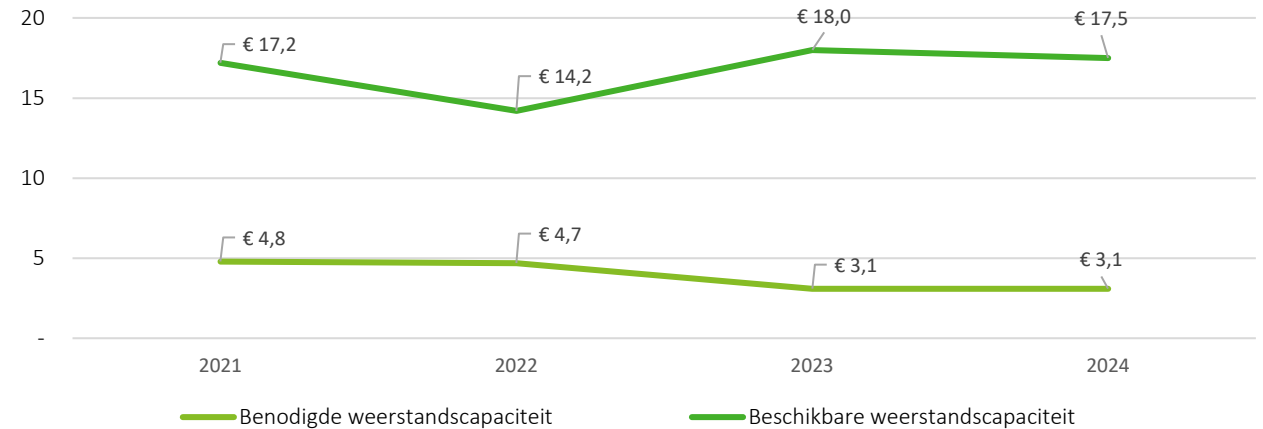
Benodigde weerstandscapaciteit

De inventarisatie van risico's – die in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag is opgenomen – geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een schatting van de kans dat het geïdentificeerde risico zich voordoet, om daarmee de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij geeft het college een doorlopend inzicht in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en is vermeld welke risico's zijn vervallen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook is een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de belangrijkste risico's.

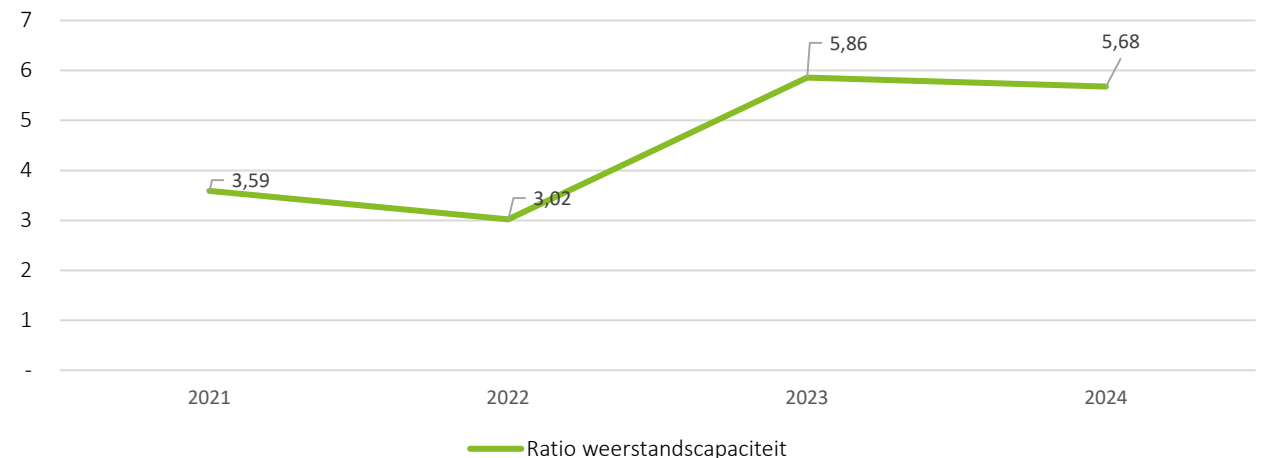
Uw gemeente heeft op basis van deze risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Het berekende bedrag voor specifieke risico's bedraagt € 3,1 miljoen (2023: € 3,1 miljoen). Ten opzichte van 2023 is hiermee sprake van een gelijk gebleven omvang.

Uw weerstandscapaciteit van € 17,5 miljoen is ruimschoots toereikend in relatie tot de berekende risico's van € 3,1 miljoen. Dit heeft het college inhoudelijk nader toegelicht in de paragraaf 'Weerstandsvermogen en risicobeheersing' van het jaarverslag.

Weerstandscapaciteit
(x € 1 miljoen)

Ratio weerstandscapaciteit

Rechtmatigheidsverantwoording

Vanaf het boekjaar 2023 wordt geadviseerd om in de jaarrekening een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen waarin het college zich verantwoordt over de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties (inclusief begrotingsrechtmatigheid). Een uitgebreidere toelichting op de onrechtmatigheden en de vervolgacties om deze op te lossen/te voorkomen is opgenomen in de paragraaf bedrijfsvoering van het jaarverslag.

Verantwoordings- en rapportagegrens

De gemeenteraad heeft de verantwoordings- en rapportagegrens vastgesteld. De verantwoordingsgrens heeft het college gehanteerd bij het opmaken van de rechtmatigheidsverantwoording en de uiteindelijke conclusie daaromtrent. Fouten en onduidelijkheden die de verantwoordingsgrens niet overschrijden, zorgen voor een positieve uiting van het college waaruit blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. De rapporteringsgrens bepaalt de diepgang van de toelichting van het college in de paragraaf bedrijfsvoering.

Uit de in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording blijkt dat de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede balansmutaties niet rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde verantwoordingsgrens. Het totaal van onrechtmatigheden bedraagt € 4,5 miljoen, waarvan uw college een bedrag van € 4,0 miljoen aan onrechtmatigheden als acceptabel aanmerkt.

Normenkader

Het college heeft het van toepassing zijnde normenkader in kaart gebracht. Dit normenkader is door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergadering d.d. 18 december 2023. Wij hebben vastgesteld dat dit normenkader leidend is geweest voor het college om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichtingen in de paragraaf bedrijfsvoering.

Daarnaast hebben wij vastgesteld dat het college de financiële verordening en controleverordening heeft geactualiseerd. Deze zijn door de gemeenteraad vastgesteld in haar vergaderingen van respectievelijk 5 februari 2024 en 18 december 2023. In de financiële verordening zijn eveneens specifieke richtlijnen opgenomen over de wijze en diepgang van rapporteren over rechtmatigheid en de wijze waarop het college om dient te gaan met begrotingsafwijkingen. Deze komen hierna nader aan bod.

Begrotingscriterium

Bij de rechtmatigheidsverantwoording vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten, lasten en balansmutaties, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en de hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). Uitgangspunt hiervoor is het niveau waarop de raad de budgetten in de begroting en bij investeringen geautoriseerd heeft. In de begroting zijn de bedragen voor de lasten en baten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting.

De gemeenteraad en het college hebben afspraken gemaakt in welke situatie lastenoverschrijdingen onrechtmatig maar acceptabel zijn, lastenoverschrijdingen zijn en blijven onrechtmatig, maar zijn onder voorwaarden acceptabel wat betekent dat het college deze niet hoeft toe te lichten in de paragraaf bedrijfsvoering. Hieruit blijkt het volgende:

Kredietoverschrijdingen

€ 0,1 miljoen, waarvan het volledige bedrag als acceptabel is aangemerkt.

Begrotingsrechtmatigheid

€ 4,1 miljoen, waarvan een bedrag van € 4,0 miljoen als acceptabel is aangemerkt.

Misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium

Ten aanzien van het misbruik en oneigenlijk gebruik-criterium zijn geen bevindingen geconstateerd.

Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld aan de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen c.q. voorwaarden zijn afkomstig uit de relevante wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader, en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

Gemeenten stellen via de financiële verordening en/of onderliggende nota's kaders vast die van invloed zijn op verslaggeving. Het gaat hier om de invulling van de ruimte die het BBV geeft voor eigen gemeentelijke kaders. Denk hierbij aan grenzen voor het activeren van investeringen, afschrijvingstermijnen, omgang met reserves en voorzieningen en dergelijke. Deze vallen onder het getrouwe beeld en vallen per definitie onder de reikwijdte van de reguliere accountantscontrole. Ook voorwaarden die direct van invloed zijn op de verslaggeving c.q. het getrouwe beeld van de jaarrekening worden niet opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. Hierbij kan worden gedacht aan het niet naleven van voorwaarden met betrekking tot recht, hoogte, duur, termijnen, normbedragen, doelgroep en grondslag bij bijvoorbeeld bijstandsverlening, maatschappelijke ondersteuning, inkomensoverdrachten en het opleggen van belastingen dat tot gevolg heeft dat de bijhorende lasten of opbrengsten onjuist of onvolledig zijn. Het niet naleven van deze voorwaarden heeft direct invloed op het getrouwe beeld van deze posten in de jaarrekening.

Die onderwerpen die niet onder het getrouwheidsoordeel van de accountant vallen, hebben wij onderstaand nader toegelicht inclusief de wijze waarop het college deze in haar werkzaamheden heeft betrokken.

Aanbestedingen

Uw gemeente voert in het kader van de controle op de naleving van de aanbestedingsregels jaarlijks een uitgebreide 'spendanalyse' uit die in samenspraak met ons tot stand komt. Er zijn dit jaar voor € 69.325 aan onrechtmatigheden als gevolg van het niet naleven van de Europese aanbestedingsregels geconstateerd.

Sociaal domein en SiSa

Actualiteiten

Binnen het zorgdomein (WMO en Jeugd) is een landelijke ontwikkeling zichtbaar waarbij de lasten de afgelopen jaren fors zijn toegenomen. Waar dit in eerste instantie hoofdzakelijk kwam door een toenemende zorgvraag zien wij in 2024 dat er met name sprake is van een toenemende zorgwaarde met betrekking tot de jeugdzorg. Dit betekent dat cliënten vaak een zwaardere en daarmee duurdere vorm van zorg behoeven. Dezelfde ontwikkeling is zichtbaar voor de gemeente Albrandswaard en heeft mogelijk financiële consequenties. Complicerende factor bij het inschatten van de ontwikkeling van zorgkosten in de komende jaren is de verwachte ontwikkeling van de tarieven van zorgaanbieders. Zorgaanbieders hebben op dit moment te maken met sterk oplopende kosten als gevolg van loonstijgingen en oplopende huisvestingslasten. Dit leidt ertoe dat financiële posities van zorginstellingen in toenemende mate onder druk komen te staan wat naar verwachting een prijsopdrijvend effect heeft op de tarieven.

Daarnaast zijn er landelijk reeds jeugdzorgaanbieders die niet meer aan de financiële verplichtingen kunnen voldoen waarbij aan gemeenten op basis van het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp' een (verplichte) bijdrage aan deze instellingen wordt opgelegd.

Daarnaast doet er zich een aanhoudend probleem voor: zorginstellingen hebben moeite om aan deze stijgende vraag te voldoen. Capaciteitsbeperkingen en een gebrek aan personeel belemmeren het vermogen van de gemeente om adequate zorg in te kopen, ondanks de beschikbare financiële middelen. Dit resulteert in een kloof tussen wat de gemeente wenst te bieden en wat feitelijk haalbaar is. Dit speelt in zowel WMO als Jeugdzorg. In toenemende mate zal daardoor niet de zorgvraag bepalend zijn in de omvang van de zorguitgaven maar ook het aanbod. Dit is een breed maatschappelijk probleem waarbij het voor gemeenten slechts beperkt mogelijk is hierin keuzes te maken.

Sociaal domein | PGB-bestedingen

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft – net als in voorgaande jaren – bij de PGB-verantwoordingen voor Jeugd over 2024 een controleverklaring met beperking verstrekt. De PGB-bestedingen over 2024 bedragen circa € 0,5 miljoen.

Uw organisatie heeft de getroffen aanvullende interne- beheersmaatregelen en interne controles ook over 2024 gehandhaafd c.q. uitgevoerd. Hiermee is voldoende zekerheid verkregen over de prestatielevering en rechtmatigheid van de PGB-bestedingen. In dit kader is onder andere nader onderzoek uitgevoerd bij een representatief aantal gebruikers van deze PGB-gelden.

Met de getroffen beheersmaatregelen en uitgevoerde interne controles is voor de PGB-bestedingen over 2024 voldoende zekerheid verkregen wat betreft zowel de getrouwheid als rechtmatigheid van deze bestedingen.

Sociaal domein | Productieverantwoordingen

De gemeente heeft voor de uitvoering van de Wmo en de lokale Jeugdzorg overeenkomsten gesloten met zorgaanbieders. De zorgaanbieders verantwoorden jaarlijks hun productie (aantal zorgleveringen maal de afgesproken prijs) door middel van een productieverantwoording. Afhankelijk van de omvang van de productie moet de zorgaanbieder de verantwoording voorzien van een controleverklaring van een accountant. Op deze manier verkrijgt de gemeente zekerheid over de rechtmatigheid van de zorgkosten.

Op basis van de door ons uitgevoerde controle moeten wij de zorgkosten waarvoor géén productieverantwoording met controleverklaring is aangeleverd aanmerken als onzeker. Voor WMO is dit € 0,32 miljoen en voor Jeugd is € 0,20 miljoen aangemerkt als onzeker. Dit ligt hoger dan in voorgaand jaar.

Controle jaarrekening 2024 van de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond

De uitvoering van de regionale jeugdzorg is door uw gemeente belegd bij de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond. Met de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond rekent u op basis van een deelnemersbijdrage af. Daarnaast kan er sprake zijn van eventuele extra, direct opeisbare tekorten. Ten tijde van de afronding van de accountantscontrole van de jaarrekening 2024 van uw gemeente is door de gemeenschappelijke regeling Jeugdhulp Rijnmond een gecontroleerde, gecertificeerde en vastgestelde jaarrekening 2024 beschikbaar gekomen. Omdat dit relatief laat in het proces is geweest, heeft de organisatie dit niet meer verwerkt in de jaarstukken van de gemeente. Hierdoor is sprake van een ongecorrigeerde fout van € 0,23 miljoen.

Verder hebben wij middels de afstemming met de accountant van de GR Jeugdhulp Rijnmond tevens vast kunnen stellen dat er sprake is van een onzekerheid als gevolg van het ontbreken van toewijzingen in de administratie, waarvoor wel een productie is geleverd. Deze onzekerheid bedraagt € 0,04 miljoen.

SiSa

Wij constateren dat het controle- en verantwoordingsproces omtrent de SiSa-bijlage dit jaar beter is verlopen ten opzichte van voorgaand jaar, maar nog er blijft nog ruimte voor verbetering. Wij hebben geconstateerd dat de aanlevering van de onderbouwende documentatie op een gestructureerde manier plaatsvindt. Wel zien wij dat er nog verbetering in het proces kan plaatsvinden op het gebied van interne inhoudelijke toetsing. Nu ontbreekt er een duidelijke inhoudelijke beoordeling van de regelingen. Wij benadrukken dan ook het belang dat gedurende het jaar al gestart wordt met de verantwoordingsdossiers conform de gestandaardiseerde (centrale) werkinstructie en er tijdige afstemming is tussen uw organisatie en de accountant wanneer er vragen of onduidelijkheden zijn.

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

De voorraad onderhanden werk

De balanspost met de belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitatie). Deze balanspost is door het saldo ultimo 2024 ad € 2,25 miljoen relevant voor de accountantscontrole, maar ook door de schattingen die een rol spelen bij het ramen van de in 2025 e.v. nog te realiseren baten ad € 37,2 miljoen en lasten ad € 21,4 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor de waardering in de jaarrekening, oftewel het verwachte resultaat bij afsluiting van de projecten. Dit leidt tot een voorziening indien het college verwacht dat het project verlieslatend is en tot (tussentijdse) winstneming bij een verwachte winst. Voor de waardering van grondexploitatie dient de gemeente per individueel project te bepalen of de gemeente de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar beste schatting, terugverdiend. Ultimo 2024 gaat het om drie individuele projecten.

Ten behoeve van de waardering van de bouwgronden in exploitatie per balansdatum, dient de gemeente per individuele grondexploitatie te bepalen of de boekwaarde plus de in de toekomst nog te realiseren kosten en opbrengsten, naar de beste inschatting, terugverdiend zal worden. De gemeente Albrandswaard schat per 31 december 2024 in dat er voor de grondexploitatie Spui sprake zal zijn van toekomstige verliezen. De totale voorziening is nadelig bijgesteld naar € 3,2 miljoen (2023: € 3,1 miljoen). Dit is in overeenstemming met het Besluit Begroting en verantwoording.

Het controleproces van de waardering van de voorraad onderhanden werk

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vijf P's:

- **Planning:** is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn.

- **Programmering:** in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavels, appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?
- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?
- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?
- **Parameters:** zijn de parameters voor kosten en opbrengstenstijgingen opportuun, beredeneerd vanuit de huidige situatie en de best mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkeling van de grondprijzen en de plankosten?

De vijf P's vormen de basis voor de actualisatie van de grondexploitaties zoals opgenomen in uw paragraaf 'Grondbeleid'.

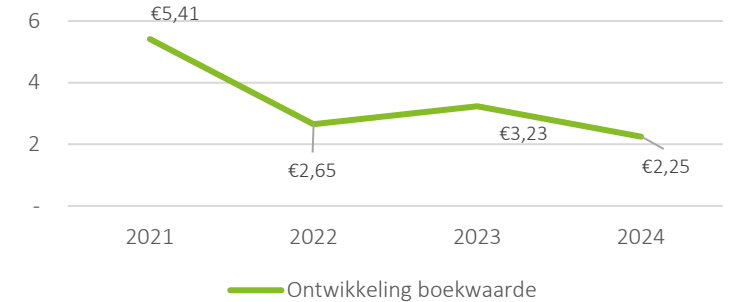
Analyse grondexploitaties

Uit nevenstaande figuren blijkt dat de boekwaarde van de bouwgronden in exploitatie in 2024 is afgenomen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de afsluiting van Binnenland en Polder Albrandswaard. Daartegenover zijn de nog te realiseren baten en lasten per project wel hoger dan voorgaand jaar, omdat twee plannen (de Omloop en Schutskooiwijk) nog in de beginfase zitten.

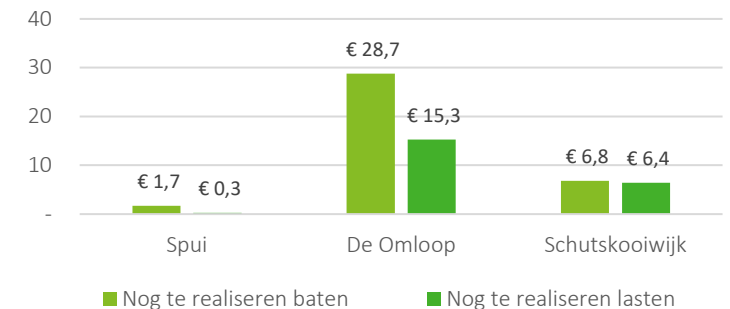
Parameters

Bij de controle van de gehanteerde parameters (kostenstijging, opbrengstenstijging, disconteringsvoet en rente) hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd. Daarmee achten wij de parameters voor de waardering van de grondexploitatie aannemelijk.

Totale boekwaarde bouwgronden in exploitatie (x € 1 miljoen)

Overzicht nog te realiseren baten en lasten per project (x € 1 miljoen)

Voorraad onderhanden werk (grondexploitatie)

Bij onze beoordeling van de door de gemeente gehanteerde veronderstellingen voor het actualiseren van de grondexploitaties – vooral de uitgangspunten voor planning (fasering), programmering en prijsbeleid, maar ook de parameters voor kosten- en opbrengstenstijging en de gehanteerde rekenrente (renteomslagmethode), hebben wij het volgende in overweging genomen:

- Of de afzonderlijke veronderstellingen redelijk lijken, onderling afhankelijk en intern consistent zijn, en of de veronderstellingen redelijk lijken wanneer ze collectief of in samenhang met andere veronderstellingen worden beschouwd.
- Of de veronderstellingen in de markt de waarneembare veronderstellingen op passende wijze weerspiegelen, met andere woorden: is er consistentie met de algemene economische omgeving en de economische omstandigheden in/bij de gemeente?
- Of de veronderstellingen aansluiten op de (vastgestelde) plannen (besluiten) van de raad.
- Of de veronderstellingen consistent zijn met de ervaringscijfers van de gemeente (met andere woorden: is historische informatie representatief voor toekomstige situaties?).

De grondexploitaties zijn door het college voor de jaarrekening 2024 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd) en waar nodig zijn de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening noodzakelijk is.

Tussentijdse winstneming

In juli 2019 heeft de commissie BBV de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' gepubliceerd. Hierin is opgenomen dat gemeente voor tussentijdse winstneming de 'Percentage Of Completion methode' (POC-methode) moeten toepassen. Hierbij geldt dat gemeenten, indien aan een aantal voorwaarden is voldaan, tussentijds winst moeten nemen.

Voor het toepassen van de POC-methode is het van belang dat uw gemeente het resultaat betrouwbaar kan schatten. Ook moet er sprake zijn van verkochte grond en gerealiseerde kosten.

Op grond van de POC-methode heeft uw gemeente in het boekjaar 2024 geen tussentijdse winst genomen op de grondexploitaties. Wel is de verliesvoorziening nadelig bijgesteld voor complex Spui.

Prijs-component (opbrengsten)

De nog te realiseren opbrengsten bedragen € 37,2 miljoen. Bij deze controle hebben wij onder andere een aansluiting gemaakt met de plangebieden (juistheid aantal m²'s) en een vergelijking met gerealiseerde grondprijzen in het verleden. Hierbij hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd.

Plankosten

In 2024 zijn voor de plankosten gedegen P*Q-ramingen opgesteld. Wij hebben vastgesteld dat de ingerekende plankosten niet onaannemelijk zijn en hebben wij geen materiële bijstellingen in 2024 geconstateerd.

Kostenontwikkeling

Het afgelopen jaar is sprake geweest van een forse stijging van bepaalde kostensoorten, waaronder bouwmaterialen. Dit kan een belangrijke impact hebben op de omvang van de nog te maken kosten. Hierbij hebben wij geen materiële afwijkingen geconstateerd.

Belangrijkste bevindingen inzake waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat, en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier bijvoorbeeld al contracten of overeenkomsten aan ten grondslag of niet).

Naast de hiervoor genoemde elementen spelen bij de risicoclassificatie van de individuele projecten ook de aard van het project, de programmering en de doorlooptijd een belangrijke rol.

Op grond van onze risicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat de grondexploitaties binnen uw gemeente materieel zijn, waarbij wij alle grondexploitaties oor onze controle op deelcomplexniveau hebben geanalyseerd en – waar wij dat noodzakelijk achten op grond van onze professionele oordeelsvorming – geselecteerd voor nadere controle.

Van deze (deel)projecten hebben wij de aannemelijkheid van de nog te realiseren kosten en opbrengsten getoetst en is tevens de getroffen verliesvoorziening of de verantwoorde (tussentijdse) winstneming gecontroleerd. Wij verwachten dat uw gemeente in 2025 blijvend de projecten opnieuw actualiseert en beoordeeld of baten en lasten waar in de berekening rekening mee gehouden wordt nog gerealiseerd gaan worden.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt

Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2024 zijn verwerkt, zijn door ons getoetst en als aannemelijk aangemerkt.

Verder merken wij volledigheidshalve op dat wij voor de waardering van de grondexploitatie per 31 december 2024 de per die datum vastgestelde projectkaders en genomen besluiten betrokken hebben bij de controle van de waardering. Er is geen rekening gehouden met de effecten van eventuele toekomstige, nog vast te stellen, ambities van uw gemeente.

Fraude, integriteit, en naleving wet- en regelgeving

De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Bij onze controle vragen wij u jaarlijks inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking kan bevatten door fraude of het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van de inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, en de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad. Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

In onze managementletter hebben wij gerapporteerd over fraude en integriteit, en de stappen die uw gemeente hierin heeft gezet. Wij hebben vastgesteld dat uw college in april 2023 de frauderisicoanalyse heeft vastgesteld en in mei 2023 ter kennisname is aangenomen door de gemeenteraad. Dit draagt bij aan de bewustwording van de risico's die u als organisatie loopt. Wij adviseren u deze frauderisicoanalyse blijvend periodiek te actualiseren.

Geen wijzigingen in onze initiële inschatting van het frauderisico en geen aanwijzingen voor fraude

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude berust bij het college, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen voor de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten, doordat sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen of verkeerd voorstellen van zaken, of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt.

Wij hebben de accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Fraude en integriteit

Jaarlijks verkrijgen wij inzicht in de integriteitsmeldingen, die wij vervolgens doorspreken met uw ambtelijke organisatie. Wij hebben op basis van onze controle en de besprekingen geen fraudegevallen geconstateerd.

Onze conclusie is voorts dat uw gemeente op een adequate wijze opvolging geeft aan geïdentificeerde integriteitskwesaties, en hierover tijdig met ons in contact treedt.

Interne beheersing

Belangrijkste bevindingen voor de interne beheersing vanuit de controle van het boekjaar 2024

Managementletter 2024, toegespitst op de interne (financiële) beheersing

Als onderdeel van de jaarrekeningcontrole hebben wij in het najaar van 2024 een interim-controle uitgevoerd. Deze interim-controle was primair gericht op de opzet, het bestaan en de werking van maatregelen van administratieve organisatie en interne beheersing, voor zover van belang voor onze controle op de betrouwbaarheid en rechtmatigheid van de in de jaarrekening opgenomen gegevens.

Voor de bevindingen van de interim-controle verwijzen wij naar onze managementletter 2024 gedateerd d.d. 20 december 2024.

In de managementletter hebben wij een aantal aandachtspunten voor het opstel- en controleproces van de jaarrekening 2024 benoemd. Als onderdeel van onze werkzaamheden voor de jaarrekening zijn wij nagegaan of deze aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. Voor zover de opvolging en/of onze controle ervan hiertoe aanleiding geven, hebben wij onze bevindingen in dit accountantsverslag bij het betreffende onderwerp verwerkt.

Memoriaalboekingen

Memoriaalboekingen zijn (correctie)boekingen die niet via de reguliere boekingsgang plaatsvinden. Deze boekingen zijn hierdoor in opzet meer risicovol en daarom besteden wij bij onze controle extra aandacht aan deze boekingen. Om de controle zo efficiënt en effectief mogelijk uit te voeren, en toe te spitsen op het specifieke risico en karakter van memoriaalboekingen, hebben wij gebruikgemaakt van een data-analyse tool. Hieruit zijn geen onjuistheden, onrechtmatigheden of anderszins bijzonderheden gebleken.

IT-audit

In het kader van de jaarrekeningcontrole over boekjaar 2024 heeft Deloitte IT-audit werkzaamheden uitgevoerd bij de BedrijfsvoeringsPartner. Wij hebben IT-auditwerkzaamheden verricht omtrent de opzet, het bestaan en de werking van de General IT Controls ("GITCs") binnen de IT-omgeving van de BedrijfsvoeringsPartner.

In onze beoordeling van de GITCs hebben wij beheersmaatregelen binnen de volgende drie deelgebieden getoetst:

- Toegangsbeheersing: beheersmaatregelen die verzekeren dat enkel geautoriseerde personen toegang hebben tot de IT-systemen, en enkel voor zover dat benodigd is uit hoofde van de functie.
- Wijzigingsbeheer: beheersmaatregelen die verzekeren dat enkel geautoriseerde wijzigingen worden doorgevoerd en dat deze wijzigingen op een adequate wijze zijn getest voordat ze naar productie worden gebracht.
- Datacenter en netwerkooperaties: beheersmaatregelen die verzekeren dat geautomatiseerde gegevensverwerking en opslag op betrouwbare wijze plaatsvindt.

Uit onze werkzaamheden zijn bevindingen naar voren gekomen met een diversiteit aan impact. Op basis van deze bevindingen concluderen wij dat de kwaliteit van de GITCs bij de BedrijfsvoeringsPartner op dit moment nog onvoldoende is om in het kader van de (financiële) audit een systeemgerichte controleaanpak te ondersteunen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de automatiseringsomgeving inclusief cybersecurity behoeft verdere aandacht

De bevindingen op de kwaliteit van de GITCs leiden ertoe dat de gemeente en wij niet zonder meer kunnen steunen op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. Dit leidt tot de volgende risico's en (extra) werkzaamheden:

- Uw gemeente loopt een risico op tekortkomingen in de geautomatiseerde gegevensverwerking die bijvoorbeeld kunnen resulteren in niet-betrouwbare data c.q. cijfers en een grote(re) impact kunnen hebben indien sprake is van cybersecurity incidenten.
- Het niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking leidt ertoe dat bij de interne controles niet zonder meer gebruik is te maken van onder andere data-analyses. De uitvoering van de interne controles – waarbij bijvoorbeeld voor inkopen data-analyse is ingezet – is hierdoor niet optimaal efficiënt, doordat eerst aanvullende werkzaamheden nodig zijn om de betrouwbaarheid van data/lijstwerk vast te stellen. Bovendien kan de interne controle bij maximaal gebruik van data-analyse een hogere toegevoegde waarde opleveren voor de organisatie doordat zij daarmee belangrijke inzichten kan verkrijgen en de controles ook meer risicogericht kan insteken.

- Als gevolg van het (vooralsnog) onvoldoende opvolgen van de aanbevelingen op dit gebied hebben wij ook voor de jaarrekeningcontrole 2024 niet zonder meer kunnen steunen op de geautomatiseerde gegevensverwerking. Het gevolg van deze conclusie is dat wij meer gegevensgericht werk hebben moeten verrichten, waaronder het uitvoeren van specifieke werkzaamheden om de betrouwbaarheid van data en lijstwerk vast te stellen.

Ondanks de bevindingen die wij hebben geconstateerd zijn wij bij de jaarrekeningcontrole in staat geweest data-analyse in te zetten als onderdeel van de controleaanpak voor de memoriaalboekingen. Hierbij hebben wij met data-analyse een diepgaande en risicogerichte analyse uitgevoerd van deze in opzet meer risicovolle boekingen.

Bijlagen

A1 - Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de niet-gecorrigeerde controleverschillen.

Aard van de fouten	Getrouwheid
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen voorgaande periode	N.v.t.
Effect niet-gecorrigeerde controleverschillen huidige periode:	
Niet verwerkte lagere bijdrage aan GRJR. De lasten zijn daarmee voor het genoemde bedrag te hoog en de overlopende activa zijn voor het genoemde bedrag te laag.	€ 230.000
Totaal getrouwheidsfouten	€ 230.000

- Wij ontvangen van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening, waarin het college het bovenstaande heeft bevestigd. Dit houdt in dat eventuele niet-geconstateerde en daardoor niet-gecorrigeerde afwijkingen, zowel individueel als in totaal, in het kader van de jaarrekening niet materieel zijn. Het college bevestigt daarmee geen kennis te hebben van andere niet-gecorrigeerde afwijkingen.

A2 - Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de geconstateerde onzekerheden.

Aard van de onzekerheden	Getrouwheid
• Onzekerheid bij de GR Jeugdhulp Rijnmond als gevolg van het ontbreken van toewijzingen in de administratie, waarvoor wel een productie is geleverd.	€ 43.000
• Onzekerheid WMO als gevolg van het ontbreken van productieverantwoordingen met (goedkeurende) controleverklaringen.	€ 319.000
• Onzekerheid Jeugd als gevolg van het ontbreken van productieverantwoordingen met (goedkeurende) controleverklaringen.	€ 200.000
Totaal onzekerheden in de controle getrouwheid	€ 562.000

- Wij ontvangen van het college een schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening, waarin het college het bovenstaande bevestigt. Het college bevestigt daarmee geen kennis te hebben van andere onzekerheden.

A3 - Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Toelichting	Bron van de toelichtingsvereiste	Kwantitatieve of kwalitatieve overwegingen
Niet van toepassing	Niet van toepassing	Niet van toepassing

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de strekking van ons getrouwheidsoordeel bij de jaarrekening 2024 en onze conclusies ten aanzien van de rechtmatigheid van de SiSa-bijlage 2024. Tevens nemen wij onderstaand de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen op.

-- Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening: Goedkeurend

Per regeling geven wij in de volgende tabel aan of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp aan gedupeerden kinderopvangtoeslagproblematiek 2021		€ 0	
C62	Regeling specifieke uitkering kwijtschelding gemeentelijke belastingen		€ 0	
C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid		€ 0	
D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)		€ 0	
D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingenonderwijsvertragingen		€ 0	
D23	Regeling eenmalige specifieke uitkering en subsidies lokale bibliotheekvoorzieningen		€ 0	
G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2024		€ 0	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking)_gemeentedeel 2024		€ 0	
G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)_gemeentedeel 2024		€ 0	
G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2024		€ 0	
G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2024		€ 0	
G13	Onderwijsroute _deel gemeente 2024		€ 0	
Subtotaal			€ 0	

B - Bevindingen controle SiSa-bijlage 2024

Code	SiSa-regeling	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting
Subtotaal			€ 0	
H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport		€ 0	
H12	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken		€ 0	
H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026		€ 0	
H35B	Specifieke uitkering SPUK IZA-doelen 2023-2026 (SiSa tussen medeoverheden)		€ 0	
J32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen		€ 0	
J41B	Regeling specifieke uitkering Regeling flexibele inzet woningbouw (SiSa tussen medeoverheden)		€ 0	
J55	Aanpak energiearmoede		€ 0	
J94	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties		€ 0	
K1	Regeling aankoop woningen onder een hoogspanningsverbinding		€ 0	
K28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid		€ 0	
M16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne		€ 0	
Totaal			€ 0	

C - Onafhankelijkheidsbevestiging

Bevestiging onafhankelijkheid

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Deloitte ingebod.

Wij bevestigen dat onze onafhankelijke positie ten opzichte van de gemeente Albrandswaard in overeenstemming met de Nederlandse wettelijke en beroepsvoorschriften is gewaarborgd. Wij zijn van mening dat onze objectiviteit gedurende het afgelopen jaar niet is aangetast.

Stelsel van maatregelen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Deloitte beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen.

Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle gevolmachtigden en werknemers bij Deloitte.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze gevolmachtigden en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.

- De benoeming van professionals op seniorniveau die verantwoordelijk zijn voor het continu actualiseren van de procedures en voorschriften, de tijdige bekendmaking ervan en het adequaat functioneren van het gehele stelsel van waarborgen.
- Procedures voor een schriftelijke rapportage per controlecliënt waarin is vastgelegd of sprake is van omstandigheden die de onafhankelijkheid van de accountant die de controleopdracht uitvoert bedreigen, op welke wijze met potentiële bedreigingen is omgegaan en, indien er bedreigingen zijn gesignaleerd, welke maatregelen dan zijn genomen om deze bedreigingen voor de onafhankelijkheid weg te nemen. De vastlegging van deze beoordeling, inclusief een gemotiveerde conclusie (de zogenoemde ‘onafhankelijkheidsevaluatie’), wordt in het dossier opgenomen.
- Procedures die vereisen dat een daartoe geëigende afdeling binnen Deloitte wordt geconsulteerd, als sprake is van een mogelijke aantasting van de onafhankelijkheid in relatie tot een specifieke cliënt. Indien de bestuursstructuur van de controlecliënt voorziet in een gemeenteraad, raadscommissie of auditcommissie, overwegen wij ook een van deze instanties te raadplegen.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

De opzet en werking van ons stelsel van maatregelen wordt periodiek door de externe toezichthouder getoetst.

Interne roulatie

Een te grote mate van vertrouwdschap of vertrouwen kan een bedreiging vormen voor de onafhankelijkheid van de accountant wanneer bepaalde leden van het controleteam geregeld en voor lange tijd aan de wettelijke controle van een controlecliënt meewerken.

Wij beoordelen de bedreiging voor de onafhankelijkheid die kan voortvloeien uit de langdurige betrokkenheid van andere leden van het controleteam bij de controleopdracht. Waar nodig nemen wij maatregelen om deze bedreiging weg te nemen.

Onze beoordeling heeft geen aanleiding gegeven om het komend boekjaar teamleden bij de gemeente Albrandswaard te rouleren.

Persoonlijke, zakelijke of financiële relaties met de gemeente Albrandswaard

Wij hebben een evaluatie gemaakt van persoonlijke, zakelijke en financiële relaties tussen Deloitte, haar gevolmachtigden en haar medewerkers en de gemeente die van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Bij deze evaluatie zijn ons geen zaken gebleken die aan u gerapporteerd dienen te worden.

Geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid

De Nederlandse onafhankelijkheidsregels vereisen dat de eindverantwoordelijke accountant de met governance belaste organen informeert over geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid die Deloitte, een bestuurder of interne toezichthouder van Deloitte of een lid van het controleteam heeft ontvangen van of verstrekt aan de gemeente of een bij de gemeente betrokken persoon. Hierbij is een drempel van € 100 opgenomen in de regels.

Wij hebben geen geschenken en persoonlijke uitingen van gastvrijheid met een (geschatte) waarde van meer dan € 100 ontvangen of verstrekt, en zijn daarom van mening dat er geen sprake is van een bedreiging voor de onafhankelijke uitvoering van de controleopdracht.

Onder Deloitte wordt verstaan één of meer van Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL” of “Deloitte Global”), haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten (tezamen, de “Deloitte-organisatie”). DTTL en haar wereldwijde netwerk van member firms en aan hen verbonden entiteiten zijn juridisch gescheiden en onafhankelijke entiteiten, die elkaar niet kunnen verplichten of binden ten aanzien van derden. DTTL en iedere DTTL member firm en aan hen verbonden entiteiten zijn aansprakelijk voor hun eigen handelen en nalaten, en niet voor het handelen of nalaten van een andere entiteit. DTTL verleent geen diensten aan cliënten. Raadpleeg www.deloitte.com/about voor meer informatie.

Deloitte levert toonaangevende audit- en assurance-, belastingadvies- en juridische diensten, en diensten op het gebied van consulting, financial advisory, en risk advisory aan bijna 90% van de Fortune Global 500® en duizenden particuliere bedrijven. Onze professionals leveren meetbare en blijvende resultaten die het vertrouwen van het publiek in kapitaalmarkten helpen versterken, klanten in staat stellen te transformeren en bloeien, en de weg wijzen naar een sterkere economie, een meer rechtvaardige samenleving en een duurzame wereld. Voortbouwend op haar meer dan 175-jarige geschiedenis, omvat het bereik van Deloitte meer dan 150 landen en gebieden. Ontdek hoe de meer dan 415.000 mensen van Deloitte wereldwijd een impact maken die ertoe doet op www.deloitte.com.

Deze communicatie bevat louter algemene informatie en noch DTTL, noch haar wereldwijde netwerk van member firms of aan hen verbonden entiteiten verleent door middel van deze communicatie professioneel advies of diensten. Voordat u een beslissing neemt of actie onderneemt die van invloed kan zijn op uw financiën of uw bedrijf, dient u een gekwalificeerde professionele adviseur te raadplegen. Geen enkele entiteit in de Deloitte-organisatie is verantwoordelijk voor enig verlies dat wordt geleden door een persoon die op deze communicatie vertrouwt.